

inskrider mot Mississippiguvernören Barnett utan att med ett ord kritisera den syn på rasfrågan som Barnett företräder.

Den förut åberopade rättighetskommittén framför i sitt betänkande av år 1961 en rad rekommendationer. De går huvudsakligen ut på att unionens befogenheter skall utvidgas, så att dess ämbetsmän och domare direkt skall kunna verka för likställighet och integration. Uppenbarligen är reformer i den riktningen behövliga för att man skall påskynda framsteget; det är snarast groteskt att unionen inom stora områden skall sakna möjlighet att tillämpa regler som av högsta domstolen förklaras inskrivna i själva författningen. Men denna utvidgning av unionsmakten stöter på motstånd inte bara bland Söderns segregationister, utan även bland politiker och byråkrater inom delstaterna i norr — man fruktar, inte alldeles utan skäl, att staternas självstyrelse generellt ytterligare skall minska. Därför har Kennedy en stor och svår uppgift framför sig om en effektiv lagstiftning rörande medborgerliga rättigheter.

HERBERT TINGSTEN

BARRÈS HUNDRA ÅR

I HÖST var det hundra år sedan Maurice Barrès föddes. Men man har inte skrivit mycket om saken. Lever Barrès ännu, läses han? Frågan har ställts i Figaro Littéraire. De författare som besvarat den tycks vara tveksamma; Mauriac förklarar att gestalten Barrès är mera levande än de böcker han skrev, men tänker sig möjligheten av en förändring; kanske skall man vid hundraårsminnet av Gides födelse — om sju år — sätta Barrès författarskap högre än den store medtävlarens och motståndarens. Tanken verkar väl godtycklig, en tröst som Mauriac inte riktigt tror på. I andra svar på enkäten framträder ännu starkare tvivlet på att Barrès är en levande författare. I den bok som den gamle reaktionären Henri Massis skrivit till hundraårsdagen ("Barrès et nous") påstås med sådan iver att Barrès borde läsas att man förstår att ungdomen inte läser honom. Frågar man bokhandelsfolk eller unga människor blir saken klar: Barrès är ett stort namn, men han lever inte, han läses inte.

Mauriac snuddar vid den idéhistoriska förklaring som synes vara den avgörande. Barrès berömmelse och popularitet berodde på med lidelse och talang företrädda tankelinjer, som under några årtionden kring sekelskiftet var samlade för stora grupper i Frankrike, framför allt inom den franska ungdomen. I det första världskriget kulminerade dessa strömningar; då Barrès dog år 1923, fem år efter segern, var han redan föråldrad.

Den ena linjen betecknas av omvändelsen från egocentrisk nihilism till social aktivism. Den unge Barrès hade ungefär samma "program" som Gide sedan under ett halvsekel framförde i olika versioner. Han skrev "Jagkulten", proklamerade att man "måste känna så mycket som möjligt, under det att man analyserar så mycket som möjligt", utan bundenhet vid någon åskådning; "från vilken utgångspunkt man än betraktar den är världen och vår

Bilden visar den franske författaren och politiker Maurice Barrès, tecknad av Henry de Nolbac. Här skriver Herbert Tingsten om Barrès med anledning av hundraårsminnet av hans födelse.

egen existens tumult utan mening". Men denna totala skepsis eller "disponibilitet" fann han ledsam och ofruktbar; det gällde att finna en utgångspunkt för handlandet, "ett axiom, en religion eller en furste bland människor". Ståndpunkten fann han i nationalismen, först förkroppsligad i Boulanger, sedan utformad till ett slags tro på traditionen och den franska andan, "jorden och de döda". Han blev därigenom en föregångare till den politiska anti-intellektualismen, mytteorin — senare mera systematiskt framställd av Sorel — och skilda fascistiska ideologier. Hoppet från nihilism till tro var visserligen inte något nytt — det är en välkänd process inom religionen — men det var relativt nytt inom politiken, och Barrès utförde det med både intellektuell elegans och folklig tjuskraft. Det blev något förnämnt och oåtkomligt med denna åskådning, som man valde som en uniform, utan att riktigt tro på den. Hela greppet har sedan blivit så vanligt och genom de nationalistiska ideologierna så blamerat att det inte är gångbart bland gymnasister.

Med den "tro" Barrès sade sig finna har det inte gått bättre. Bar-

rès berömmelse måste ses mot bakgrunden av de förlorade provinserna — dessa "prinsessor i fångenskap" — revanschtanken, patriotligan, de unga generationer för vilka "Vogesernas blå linje" kunde bli ett livsnehåll. Då de båda "lothringska furstarna" Poincaré och Barrès hyllades i de återvunna städerna efter kriget var målet nått och den nationalistiska ideologin i sin gamla form förbrukad. Som politiker, publicist och författare hade Barrès gjort mycket för att besudla sin egen åskådning (uppträdandet i Dreyfusaffären, de vulgära hatartiklarna mot tyskarna och "den inre fienden"); och efter krigets slut var inte revanschpatriotismen ett skydd.

Det förblivande hos Barrès synes mig vara den medvetenhet, spänning och förtvivlan som låg bakom omkastningar, aktioner och teatraliska åtbörder. Denna sida hos Barrès framträder främst i de många banden av hans anteckningar, där man bland anekdoter, notiser och prat ibland finner innerliga och gripande ord. Tyvärr finns bland de många böckerna om Barrès ingen biografi som ger en bild av hans personliga liv.

HERBERT TINGSTEN